

Het eiland is van u ★★☆☆

Van de Raad van de Vier Havens, de derde dag van maart

Aan wie dit leest

Het eiland Almara is van u. Het ligt twaalf kilometer breed en zeven kilometer hoog in zee, het heeft een baai in het zuidwesten, een rivier die uit drie heuvelruggen komt, en een vlakke ertussen. Er woont al meer dan tweehonderd jaar niemand meer.

Wij sturen tweehonderdveertig mensen met u mee. Zij kunnen vissen, ploegen, smeden en weven. Wat zij niet kunnen, is beslissen wie wat krijgt en wie wat moet. Dat is uw werk, en het is het zwaarste van de twee.

Wij vragen u vier dingen op papier: een kaart met uw akkers, uw haven en uw weg; een begroting van uw eerste jaar; een grondwet van tien artikels; en een brief aan het Franse eiland Beauvent, dat twintig kilometer westelijk ligt.

Bewijs ons dat een samenleving gepland kan worden en niet alleen maar gebeurt. Wat u opschrijft, geldt. Wat u vergeet op te schrijven, wordt later door iemand anders ingevuld, en zelden in uw voordeel.

De brief, het zegel en een kaart die nog bijna leeg is.
superplus08/01_zegelbrief_op_de_kaartentafel.jpg

- 1 Lees de vier vragen van de raad nog eens. Zet ze in je eigen woorden onder elkaar, en schrijf achter elke vraag met wat voor werk je die gaat oplossen: rekenen, schrijven, of allebei.

Almara, van kaap tot kaap ★ ★ ★

Eerst kijken wat er ligt. Pas daarna kiezen waar iets komt.

WAT ER OP ALMARA LIGT

Je weet al hoe je een kaart leest. Hier moet je er zelf een bedenken.

- **De Zichelbaai** in het zuidwesten: diep, luw, zandige bodem, geen rotsen.
- **De Drie Ruggen** in het noordoosten: tot 240 m hoog, met een vaste bron.
- **Het Laagveld** tussen de ruggen en de baai: vlak, diepe grond, veel wind.

De Slingerrivier komt uit de ruggen en loopt dwars door het Laagveld naar de baai.

superplus08/02_eiland_van_bovenaf.jpg

- 1 Vul de gids aan. Zet bij elke mogelijke havenplaats wat ervoor spreekt en wat ertegen. Denk aan wind, diepte, zand dat aanspoelt, en de afstand tot de akkers.

plaats voor de haven	wat spreekt ervoor	wat spreekt ertegen
in de Zichelbaai		
aan de monding van de rivier		
op de rotsige Zuidpunt		
aan de open noordkust		

- 2 Kies nu één plaats voor je haven en één voor je nederzetting. Schrijf van allebei op waarom, en noem bij elke keuze één ding dat je ervoor opgeeft.

.....

.....

.....

Twaalf bij zeven centimeter ★ ★ ★

Je hele eiland past op dit blad. Je moet alleen weten hoe klein je het maakt.

Schaal 1 op 100 000

Een schaal zegt hoeveel keer de werkelijkheid verkleind is. Meer niet.

- 1 op 100 000 betekent: 1 cm op de kaart is 100 000 cm in het echt.
- 100 000 cm is 1 000 m, en dus precies 1 km. Onthou: 1 cm = 1 km.
- Jouw eiland is 12 km bij 7 km en wordt dus 12 cm bij 7 cm op papier.
- Trek om de centimeter een lijn: elk hokje is dan 1 km bij 1 km.

beeld

superplus08/03_lat_en_p
asser_op_ruitjespapier.jp
g

- 1 Teken je eiland. Begin met de rechthoek van 12 cm bij 7 cm en het rooster van 1 cm. Teken daarbinnen de kust, de Zichelbaai, de Slingerrivier, de Drie Ruggen en het Laagveld. Zet er daarna je nederzetting, je akkers, je haven en je weg in.

Almara op schaal 1:100 000. Eerst de rechthoek, dan het rooster, dan de kust.

HOEVEEL LAND IS DAT EIGENLIJK? ★★★

Een eiland is geen rechthoek. Je zal moeten schatten, en dat mag.

LANDMETING

VAN HOKJES NAAR HECTARE

Op een kaart tel je oppervlakte in hokjes. In het echt tel je in hectare.

- 1 km² is 1 000 000 m². Dat is te groot om je iets bij voor te stellen.
- 1 hectare is 100 m bij 100 m, dus 10 000 m². In 1 km² gaan er precies 100.
- Een half hokje tel je als 0,5 km². Dat mag: je schat de kustlijn.

Metten met een ketting: honderd meter per keer, en telkens een paaltje.

superplus08/04_landmeters_met_meetketting.jpg

- 1 De landmeters hebben de hokjes van jouw rooster geteld. Vul de laatste kolom in en schrijf eronder hoe je aan het totaal komt.

WAT JE TELT	OP DE KAART	IN HET ECHT
hokjes die helemaal land zijn	46	
hokjes die ongeveer half land zijn	22	
het hele eiland samen		

- 2 Reken je eiland om: hoeveel hectare is dat, en hoeveel m²? En hoeveel inwoners wonen er dan per km²?

- 3 Je weg loopt op de kaart in drie rechte stukken: 2,5 cm, 1,5 cm en 3 cm. Hoe lang is hij in het echt? En hoeveel dagen doet een ploeg erover die 400 m per dag aanlegt?

Het akkerplan op 1 op 10 000 ★★★

Dezelfde akkers, een andere schaal, en plots een heel andere oppervlakte in cm^2 .

Een andere schaal, een andere hectare

Voor je akkers is 1 op 100 000 te grof. Het akkerplan staat op 1 op 10 000.

- Op 1 op 10 000 is 1 cm gelijk aan 10 000 cm, dus aan 100 m.
- 1 cm^2 op dat plan is dus 100 m bij 100 m: precies één hectare.
- Een samengestelde figuur knip je in rechthoeken, of je trekt er een stuk af.

Akker B loopt om de bocht van de rivier heen: daar is een hoek uitgesneden.

superplus08/05_akkers_langs_een_rivierbocht.jpg

- 1 Reken de oppervlakte van je drie akkers uit. Akker B is een rechthoek van 6 cm bij 4 cm waar in de bovenhoek een stuk van 3 cm bij 2 cm is weggesneden.

akker	afmetingen op het plan	oppervlakte in hectare
A — op het Laagveld	5 cm bij 3 cm	
B — in de rivierbocht	6 bij 4, min 3 bij 2	
C — op de zuidhelling	4 cm bij 2,5 cm	

- 2 Akker B kan je op twee manieren berekenen: door een stuk af te trekken, of door hem in twee rechthoeken te knippen. Schrijf beide manieren volledig uit en laat zien dat ze hetzelfde geven.

- 3 Hoeveel hectare heb je in totaal? Hoeveel km^2 is dat, en hoeveel cm^2 zou dat zijn op je kaart van blad 3?

Zondagavond, en eindelijk klopt het ★★

Zondagavond, de negende dag van april

Zondag

Ik heb vandaag drie keer opnieuw moeten beginnen, en de derde keer klopte het. Tweehonderdveertig mensen eten per jaar ongeveer honderdtachtig kilogram graan per persoon. Dat is drieënvijftigduizend tweehonderd kilogram, en ik heb het twee keer nageteld voor ik het geloofde.

Het Laagveld geeft tweeduizend vierhonderd kilogram per hectare. Achttien hectare volstaat dus, en dat is minder dan ik dacht: nog geen vijfde van één kilometerhok. Maar ik mag niet elk jaar hetzelfde stuk ploegen, want dan is de grond na drie jaar op. Eén akker op drie laat ik liggen, en dus heb ik zevenentwintig hectare nodig.

Op mijn akkerplan staat drieënvijftig hectare. Dat is zestien hectare meer dan het graan vraagt, en ik ben blij dat ik die marge heb. Er moeten ook groenten komen, en vlas voor de weverij, en een weide voor de geiten. Wie precies genoeg plant, heeft bij de eerste slechte zomer niets.

beeld

superplus08/06_rekenblad
_bij_kaarslicht.jpg

- 1 Reken na wat er gebeurt als een mens geen 180 maar 200 kg graan per jaar eet. Hoeveel hectare heb je dan nodig, met de braak meegerekend, en hoeveel marge blijft er over?

- 2 Waarom is zestien hectare marge geen verspilling? Noem twee dingen die misgaan als je precies genoeg plant.

TWAALF PROCENT VAN ALLES ★★★

Een samenleving die niets int, kan niets bouwen.

BEGROTING

WAAR HET GELD VANDAAN KOMT

Almara rekent in schelpen. De raad int van elk huishouden twaalf procent.

- Twaalf procent betekent: van elke 100 schelp gaat er 12 naar de raad.
- 12 % van een bedrag = bedrag maal 0,12. Of: deel door 100 en maal 12.
- De andere 88 % houdt het huishouden zelf. Dat staat later in je grondwet.

De raad weegt niet af wat eerlijk voelt, maar wat afgesproken is.

superplus08/07_weegschaal_en_schelpmunten.jpg

1 Reken voor elk huishouden de belasting uit. Schrijf je antwoord altijd met twee cijfers na de komma, ook als er nullen achter staan.

Tel je vijf antwoorden op. Tel daarna de vijf inkomens op en neem daar 12 % van. Krijg je hetzelfde? Schrijf erbij waarom dat zo moet zijn.

HUISHOUDEN	INKOMEN PER JAAR	12 % BELASTING
de visser aan de kade	1 450,00	
de boer op het Laagveld	2 300,00	
de smid	1 875,00	
de weverij	950,50	
de schipper	3 120,00	

2 De raad int op het hele eiland 24 000 schelp belasting. De haven brengt daarnaast 6 000 schelp op. Hoe groot is de begroting? En hoeveel schelp is dat per inwoner?

De taart van dertigduizend ★ ★ ★

Een cirkel van 360 graden, en elke post krijgt zijn punt.

Van procent naar graad

Een taartdiagram is een cirkel van 360 graden die je in stukken verdeelt.

- De hele begroting is 30 000 schelp. Eén procent is dus 300 schelp.
- De hele cirkel is 360°. Eén procent is dus 3,6°.
- Hoek = procent maal 3,6. Tel je hoeken op: samen moeten ze 360° geven.

post	bedrag in schelp	deel in procent	hoek op de taart
school	6 000		
haven en weg	7 500		
gezondheid	4 500		
water en putten	3 000		
voorraadschuur	6 000		
bestuur en reserve	3 000		

beeld

superplus08/08_cirkel_van_gespannen_koorden.jpg

- 1 Vul de twee laatste kolommen van de tabel in. Reken eerst het deel in procent uit, dan de hoek. Controleer op het eind of je hoeken samen precies 360 graden geven.
- 2 Teken de taart met je geodriehoek. Begin boven en werk met de klok mee, van de grootste post naar de kleinste. Zet bij elk stuk de naam van de post.

De begroting van Almara, jaar één.

Vierduizend vijfhonderd minder ★★★

Vrijdagavond, na de raadszitting

Vrijdag

De haven van Beauvent betaalt dit jaar vijftien procent minder voor onze gedroogde vis. Dat klinkt klein tot je het uitrekent: vijftien procent van dertigduizend is vierduizend vijfhonderd schelp. Er blijft vijftwintigduizend vijfhonderd over, en ik heb de hele avond met mijn tabel voor me gezeten.

Het makkelijkste zou zijn om overal een stukje af te doen. Dat is ook het laffe. Als je van elke post een schepje afhaalt, doet niets het nog helemaal: een halve dokter is geen dokter. Ik ga liever twee of drie dingen echt schrappen of uitstellen en de rest laten staan. Maar dan moet ik morgen aan de raad kunnen uitleggen waarom uitgerekend die.

beeld

superplus08/09_doorstree
pte_lijst_bij_lamplicht.
jpg

- 1 Kies wat je schrapt of uitstelt tot je 4 500 schelp gevonden hebt. Zorg dat de middelste kolom samen precies 4 500 wordt, niet meer en niet minder.

wat ik schrap of uitstel	hoeveel schelp	waarom dat kan

- 2 Eén post raak je in geen geval aan. Welke, en waarom niet? Gebruik in je antwoord minstens één getal uit de tabel van blad 8.

Het zoete water onder je voeten ★ ★ ★

Rondom je ligt zee, en toch heb je maar één bron: de lucht.

DE KRINGLOOP OP EEN EILAND

Op een eiland komt al het zoete water uit de lucht. Onder de grond drijft het als een dunne lens op het zoute water eronder.

- **Verdampen:** de zon tilt water uit de zee en uit de grond de lucht in.
- **Neerslaan:** boven de Drie Ruggen koelt die lucht af en valt ze als regen.
- **Wegzakken:** een deel stroomt af naar de rivier, een deel vult de lens aan.

De bron in de Drie Ruggen: hier begint alles wat je drinkt.

superplus08/10_bron_tussen_de_heuvels.jpg

- 1 Vul de kringloop aan. Schrijf in de middelste kolom wat er natuurkundig gebeurt en in de laatste waar je dat op Almara terugvindt.

stap	wat er gebeurt	waar op Almara
verdampen		
wolken vormen		
neerslag		
afstromen en insijpelen		

- 2 De raad wil de leerlooierij aan de Slingerrivier zetten, twee kilometer boven de put van het dorp. Schrijf drie zinnen waarom dat een slecht plan is. Gebruik het woord grondwater.

.....

.....

.....

Wat is een grondwet? ★ ★ ★

Niet de regels zelf, maar de regels over de regels.

De regels boven de regels

Een gewone regel zegt wat je mag. Een grondwet zegt welke regels er gemaakt mogen worden, en door wie, en wat er zelfs met een meerderheid niet mag.

- Ze staat boven alle andere regels: een gewone regel die botst, geldt niet.
- Ze is met opzet moeilijk te veranderen; anders beschermt ze niets.
- Ze beschermt vooral wie in de minderheid is.
- Ze is kort. Tien artikels volstaan om een eiland mee te besturen.

Tien platen in een halve kring, op de plek waar de raad vergadert.

superplus08/11_tien_stenen_platen.jpg

Drie artikels als voorbeeld

Artikel 1. Iedere inwoner van Almara is gelijk voor de regels. Niemand krijgt voorrang omdat hij meer land heeft of omdat zijn familie er langer woont.

Artikel 2. Iedere inwoner heeft recht op drinkbaar water. De raad zal ervoor zorgen dat elke put het hele jaar door water geeft, ook in een droog jaar.

Artikel 3. Wie een regel wil veranderen, is verplicht dat eerst aan de raad voor te leggen. De raad zal daarover beslissen binnen de dertig dagen.

- 1 Onderzoek de drie artikels. Wat gaat er precies mis als het artikel er niet zou staan, en wie wordt ermee beschermd?

artikel	wat gaat er mis zonder?	wie wordt beschermd?
1		
2		
3		

DE TAAL VAN EEN ARTIKEL ★ ★ ★

Artikeltaal is geen mooie taal. Ze is precies, en daarom klinkt ze stijf.

ONTWERP

VIER WOORDEN DIE EEN ARTIKEL DRAGEN

Elk van deze vier woorden doet iets anders. Verwissel ze niet.

- **zal** – een belofte die de raad niet mag laten liggen.
- **heeft recht op** – iets dat je mag opeisen, ook als niemand het geeft.
- **is verplicht** – iets dat moet, ook als je het liever niet doet.
- **binnen dertig dagen** – zonder termijn betekent snel gewoon nooit.

zal heeft recht op is verplicht mag niet binnen dertig dagen
behalve wanneer iedere inwoner de raad op straffe van

beeld

superplus08/12_ganzenvee
r_en_inktpot.jpg

1 Schrijf elke zin over in artikeltaal. Gebruik minstens één bouwsteen uit de woordbank en zorg dat er geen gat in blijft zitten.

ZOALS JE HET ZEGT	ZOALS HET IN EEN ARTIKEL STAAT
Iedereen mag water halen.	
Je moet naar school tot je twaalf bent.	
De raad moet snel beslissen.	
Je mag geen vuil in de rivier gooien.	

2 Een artikel dat een woord gebruikt, moet dat woord ook uitleggen. Schrijf drie definities. Kies uit: een burger, de raad, een put, een akker.

Een goede definitie zegt eerst tot welke soort iets hoort, en dan wat het van de rest van die soort onderscheidt.

Hoe je ze opschrijft

- Denk aan: gelijkheid, water, grond, school, stemmen, de raad, straf, de rivier, de buren over zee, en hoe je deze grondwet zelf verandert.
- Laat daarna een klasgenoot per artikel één geval bedenken dat er niet in past.

superplus08/13_twee_kind
eren_lezen_elkaars_blad.
jpg

1 Schrijf de tien artikels van Almara. Elk artikel begint met zijn nummer en gebruikt artikeltaal.

2 Welk artikel hield het niet tegen de mazenzoeker? Schrijf het verbeterd op.

WAT ER IN DE GROT LAG ★★☆☆

De rol lag achter de waterval, droog, en op drie plaatsen vergaan.

ARCHIEF

WAT JE VOOR JE HEBT

Dit is een kopie uit 1508 van een rol die veel ouder was. Lees traag.

De kroniek van het eiland Almara

- 1 Dit is het boek van Almara, overgeschreven in het jaar 1508 door broeder Ansem, naar een rol die in de grot achter de waterval lag. De rol was op drie plaatsen vergaan. Wat daar ontbrak, heb ik aangevuld zoals de oude vissers van Beauvent het vertellen.
- 2 In het jaar 480 kwamen de eerste mensen. Zij bouwden zeven hutten aan de baai en leefden van vis en van wat de rotsen gaven. Er was geen raad en geen wet; wie het luidst riep, kreeg gelijk, en daarom bleven zij arm.
- 3 In het jaar 612 vatten zij de bron in de Drie Ruggen in steen, en vanaf die dag droogde zij niet meer op. Dat is het grootste werk dat op dit eiland ooit verzet is, en niemand weet nog wie het bedacht heeft.
- 4 In het jaar 745 kwam de storm. Drie nachten lang sloeg de zee over de landtong. Van de zeventig huizen bleven er negen staan. Wie het overleefde, trok landinwaarts en bouwde opnieuw, verder van het water dan verstandig is voor vissers.

Kopie van 1508, gevonden in de grot achter de waterval

Een droge richel achter het water, en daarop iets wat niemand daar verwachtte.

superplus08/14_grot_achter_de_waterval.jpg

beeld

superplus08/14b_verweerde_rol.jpg

DE KRONIEK, TWEEDE BLAD ★ ★ ★

Van het eerste graan tot de vrouw die als laatste vertrok.

ARCHIEF

De kroniek – vervolg

- 1 In het jaar 903 ploegden zij voor het eerst het Laagveld om. Het graan stond dat jaar zo dicht dat één man met één zeis duizend schoven maaide op één dag, zo wordt gezegd. Sindsdien at het eiland zijn eigen brood.
- 2 In het jaar 1100 bouwden zij de vuurtoren op de Zuidpunt, omdat er in twintig winters elf schepen gebroken waren op de rug van de baai. Na de vuurtoren brak er in honderd jaar nog één.
- 3 In het jaar 1247 kwam de ziekte met een schip mee. Wie kon, vertrok. De akkers liepen dicht met struiken en de vuurtoren doofde. Ik schrijf dit deel niet graag, want het is precies het stuk van de rol dat het slechtst bewaard was.
- 4 In het jaar 1465 stak de laatste bewoner de zee over naar Beauvent, een vrouw wier naam ik nergens gevonden heb. Sindsdien is Almara leeg. Wie hierna komt, leze dit boek eerst, en bouwe zijn dorp hoger dan de storm van 745.

Kopie van 1508, tweede blad

Elf schepen in twintig winters, en daarna nog één in honderd jaar.

superplus08/15_vuurtoren_op_de_zuidpunt.jpg

- 1 De kroniek staat vol getallen. Zet erbij of je ze kan geloven, en waarom wel of niet.

WAT DE KRONIEK MELDT	HOEVEEL	KAN DAT KLOPPEN?
huizen vóór de storm van 745	70	
huizen die bleven staan	9	
schoven van één maaier op één dag	1 000	
schepen gebroken in twintig winters	11	

- 2 Wat gebeurde er in 1247, en waarom weet Ansem daar minder van dan van het jaar 903?

Wie schreef dit, en waarom? ★ ★ ★

Een bron is geen bewijs. Een bron is iemands verhaal.

VIER VRAGEN BIJ EEN BRON

En een vijfde: staat er een getal in dat te mooi is om waar te zijn?

- Wie schreef het, en was die erbij toen het gebeurde?
- Hoeveel jaar zit er tussen de gebeurtenis en het opschrijven?
- Waarom schreef hij het, en voor wie was het bedoeld?

Broeder Ansem schrijft over. Wat vergaan was, vult hij aan.
superplus08/16_kopiist_aan_zijn_lessenaar.jpg

1 Zet de vier vragen los op de kroniek. Vul in wat je zeker weet en zet een vraagteken bij wat je niet uit de tekst kan halen.

vraag	wat de kroniek zelf zegt	wat dat betekent
wie schreef het?		
wanneer, en hoeveel later?		
was hij erbij?		
voor wie schreef hij?		

2 Ansem schreef in 1508 over het jaar 480. Reken uit hoeveel jaar daartussen zit. Noem twee redenen waarom dat een probleem is, en één ding dat hij toch beter wist dan wij.

.....

.....

.....

3 Hij schrijft zelf dat hij gaten heeft aangevuld zoals de vissers het vertellen. Maakt die zin de kroniek betrouwbaarder of net niet? Leg uit.

.....

.....

Van jaartal naar eeuw ★ ★ ★

Duizend jaar eilandgeschiedenis, op één touw met knopen.

De regel van de eeuw

Een eeuw is honderd jaar, maar de eerste eeuw begon bij het jaar 1, niet 0.

- De 1ste eeuw loopt van 1 tot en met 100, de 2de van 101 tot en met 200.
- Van jaartal naar eeuw: honderdtallen plus 1, behalve bij een rond honderdtal.
- 1247 ligt in de 13de eeuw. 1100 ligt nog in de 11de, niet in de 12de.
- Vóór onze tijd telt terug: het jaar 40 v.o.t. ligt in de 1ste eeuw v.o.t.

beeld

superplus08/17_touw_met_knopen_als_tijdslijn.jpg

- 1 De stichters kwamen aan in het jaar 1500. Vul voor elk jaartal uit de kroniek de eeuw in, en hoeveel jaar het vóór hun aankomst was.

jaartal	welke eeuw?	hoeveel jaar vóór 1500?
480		
745		
903		
1100		
1247		
1465		

- 2 In de rol staat ook een schip dat in het jaar 40 vóór onze tijd strandde. Hoeveel jaar vóór 1500 is dat? Pas op: er bestaat geen jaar 0.

.....

.....

LES BRIQUES DE LA LETTRE ★★★

Een brief aan onbekenden doet altijd dezelfde vier dingen.

BOUWSTENEN

VIER DINGEN, IN DEZE VOLGORDE

Je hebt geen grote woordenschat nodig. Je hebt een volgorde nodig.

- **Se présenter:** zeggen wie je bent en waar je woont.
- **Proposer:** zeggen wat je voorstelt, niet wat je eist.
- **Demander:** iets vragen, en dat ook echt als vraag schrijven.
- **Remercier:** bedanken, ook al heeft de ander nog niets gedaan.

Madame, Monsieur,

Je m'appelle

J'habite sur l'île

Nous sommes

Nous vous proposons

Pouvez-vous

Est-ce que vous avez

Je vous remercie

Cordialement,

VOUS, ALTIJD VOUS

Aan onbekenden schrijf je **vous**, nooit **tu**. En: spatie vóór het vraagteken.

beeld

superplus08/18_brief_op_
de_havenlessenaar.jpg

- 1 Maak bij elk doel één hele Franse zin over Almara. Gebruik een bouwsteen uit de woordbank en schrijf de zin voluit.

WAT JE WIL DOEN	JOUW FRANSE ZIN
se présenter	
proposer	
demander	
remercier	

- 2 Deze twee zinnen zijn te familiair voor een brief aan onbekenden. Schrijf ze beleefd over: Tu peux venir ? en Je te remercie.

À l'île de Beauvent ★★★

Almara, le trois avril

Avant de commencer

Zes tot acht zinnen. Begin met *Madame, Monsieur*, en sluit af met de groet. Tweehonderdveertig schrijf je *deux cent quarante*, zonder -s aan cent.

beeld

superplus08/19_boot_tussen_twee_eilanden.jpg

- 1 Schrijf je brief aan Beauvent. Stel je voor, zeg hoeveel inwoners Almara heeft, stel een ruil voor, vraag iets, en bedank. Alleen vous.

Regels die je kan uitvoeren ★★★

Een regel waar niemand over hoeft na te denken, heet een algoritme.

Twee woorden sturen alles

Met deze twee bouw je elk regelsysteem dat een eiland nodig heeft.

- **ALS ... DAN ... ANDERS:** kies tussen twee wegen op één voorwaarde.
- **VOOR ELKE ... IN ...:** doe hetzelfde voor elk ding uit een lijst.
- Een streepje vooraan betekent: dit hoort binnen de regel erboven.

Het stemalgoritme van de raad

Dit staat op de eerste bladzijde van het regelboek van Almara.

- VOOR ELKE inwoner IN de lijst:
- — ALS de inwoner minstens 16 jaar is, DAN:
- — — ALS hij al 1 jaar op Almara woont, DAN: geef een stembriefje
- — — ANDERS: zet zijn naam op de wachtlijst
- — ANDERS: sla hem over
- EINDE VOOR

beeld

superplus08/20_stembrief
jes_in_een_mand.jpg

- 1 Loop het algoritme af voor deze vier inwoners en schrijf in de laatste kolom precies wat er met elk van hen gebeurt.

inwoner	leeftijd	hoelang op Almara	wat gebeurt er?
Nel	17	3 jaar	
Joris	16	4 maanden	
Ava	15	haar hele leven	
Timo	42	2 jaar	

WATER BIJ DROOGTE ★★★

Zes putten, tweehonderdveertig monden, en een regel die zichzelf aanzet.

WATERREGEL

DE WATERREGEL

Almara heeft zes putten. Deze regel hoort bij artikel 2 van je grondwet.

- ALS de zes putten samen minder dan 6 000 liter per dag geven, DAN:
 - – zet de droogteregel aan
- ALS de droogteregel aan staat, DAN:
 - – VOOR ELKE inwoner IN de lijst: geef 15 liter
 - – ALS er daarna water over is, DAN: geef de rest aan de akkers
- ANDERS: VOOR ELKE inwoner IN de lijst: geef 40 liter
- EINDE ALS

Bij droogte staat de rij er al voor zonsopgang.

superplus08/21_put_met_emmers_in_de_rij.jpg

- 1** De zes putten geven samen 4 200 liter per dag. Loop het algoritme af, schrijf elke stap op met de getallen erbij, en zeg hoeveel liter er naar de akkers gaat.

- 2** Vul de tabel in voor drie dagen. Bij één van de drie loopt het algoritme vast; zet er een kruisje bij en schrijf in de laatste kolom wat er misgaat.

AANVOER PER DAG	REGEL AAN?	LITER PER INWONER	WAT BLIJFT ER OVER?
4 200 liter			
6 400 liter			
5 900 liter			

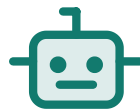
Het algoritme dat scheef uitpakt ★ ★ ★

Hij was korter, hij was makkelijker, en hij was niet eerlijk.

De regel van vorig jaar

Vorig jaar stond er een kortere regel in het boek. Hij was makkelijk uit te voeren, en hij pakte voor niemand hetzelfde uit.

- VOOR ELK huishouden IN de lijst:
- — geef 120 liter aan het huishouden
- EINDE VOOR

beeld

superplus08/22_twee_ongelijke_waterkruiken.jpg

- 1 Reken voor elk huishouden uit hoeveel liter er per persoon overblijft. Rond af op één cijfer na de komma.

huishouden	aantal personen	liter per persoon
het huis aan de kade	2	
het huis bij de bron	7	
de smidse	4	
het huis op de rug	3	
de weverij	5	

- 2 Almara telt zestig huishoudens. Hoeveel liter vraagt deze regel dan, en waarom kan dat op een droge dag niet? Herschrijf het algoritme zodat het wel eerlijk is.

De rubriek ★ ★ ★

Eerst lezen waarop gelet wordt, dan pas jezelf beoordelen.

WAAROP JE BEOORDEELD WORDT

Een rubriek is geen cijfer maar een beschrijving. Lees ze helemaal vóór je aan de meesterproef begint, niet erna.

- Kies per rij eerlijk: het niveau dat je écht haalde, niet het hoogste.
- De leerkracht vult dezelfde rijen in. Waar jullie verschillen, praat je.

waarover	op weg	goed	meesterlijk
rekenwerk	sommen kloppen meestal	alles klopt, met stappen	nagerekend en afgerond
redenering	ik geef één reden	reden met een getal	ik weerleg het tegen
taal	zinnen zijn te volgen	artikeltaal waar het moet	elk artikel is sluitend
samenwerking	ik luister naar de tester	ik pas iets aan	ik test bij een tweede

Vier dingen worden gewogen, en niet alle vier even zwaar.

superplus08/23_stenen_op_een_weegplank.jpg

waarover	mijn niveau	niveau leerkracht	waarom
rekenwerk			
redenering			
taal			
samenwerking			

- 1 Op welk punt verschilt jouw oordeel het meest van dat van je leerkracht? Schrijf op wat je daarover te horen kreeg en wat je er de volgende keer anders aan doet.

.....

.....

.....

Almara bestaat ★★☆☆

Acht bundels ver, en een eiland dat zonder jou leeg gebleven was.

Je bent er

Acht bundels, acht keer iets wat niet in je boek stond. Dit is de laatste.

- De leerkracht vult je diploma in en zet de achtste stempel.
- Bewaar je kaart en je grondwet samen: dat is jouw eiland.

Het eerste jaar van het nieuwe Atlantis, gezien vanaf de heuvelrug.
superplus08/24_dorp_bij_zonsopgang.jpg

Super plus – de meesterproef

heeft het eiland Almara gepland, berekend, beschreven en verdedigd, en daarmee de acht bundels van Super plus uitgespeeld.

.....
datum

.....
handtekening leerkracht

.....
de achtste stempel

1

het ijs

2

de gestolen klok

3

de havenstad

4

de werkplaats

5

de dansende figuurtjes

6

de berg van de goden

7

de rode planeet

8

het nieuwe Atlantis